

בש"פ 270/24 - אקרם אלשאעפי, ווליד אבו סיאם נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 270/24

לפני: כבוד השופט ח' כבוב

העוררים: 1. אקרם אלשאעפי
2. ווליד אבו סיאם

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בבאר שבע
במ"ת 49832-11-23 מיום 28.12.2023 (כבוד
השופט נ' אבו-טהה)

תאריך הישיבה: ז' בשבט התשפ"ד (17.01.2024)

בשם העוררים: עו"ד טל אסף

בשם המשיבה: עו"ד ענבל חן

החלטה

לפניי ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בבאר שבע (כבוד השופט נ' אבו-טהה) במ"ת 49832-11-23 מיום 28.12.2023. במסגרתה, נקבע כי קיימת תשתית ראייתית לכאורית המבססת את המעשים המיוחסים לעוררים והוחלט על מעצרו עד לתום ההליכים המשפטיים נגדם.

רקע לבקשה והבקשה

1. ביום 23.11.2023 הוגש נגד העוררים כתב אישום המייחס להם עבירות חבלה בכוונה מחמירה לפי סעיף 329(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); ירי מנשק חם לפי סעיף 340א(ב)(1) ו-340(ב)(2) לחוק; וכן עבירות נשק (הובלה ונשיאה) לפי סעיף 144(ב) רישא וסיפא לחוק.

2. על-פי עובדות כתב האישום, ברקע לאירוע מושא כתב האישום, סכסוך בין העוררים ובני משפחתם לבין המתלון ומשפחתו, אשר טיבו אינו ידוע. בהמשך לכך, ביום 28.10.2023 סמוך לשעה 17:30, שהו המתלון ובני משפחתו בבית ברהט (להלן: הבית). במועד זה, העוררים נסעו ברכבו של עורר 1 בכביש בסמוך לבית, בעוד עורר 1 נוהג ועורר 2 יושב בספסל הנוסע שלצדו - ועצרו את הרכב בחריקת גלגלים בסמוך לבית. זאת, עת נשאו בידיהם כל אחד מן העוררים, שלא כדיון, אקדחים שסוגם אינו ידוע, הטעונים במחסניות עם כדורים. אל המתלון, אשר שהה מחוץ לבית במועד האמור, הצטרפו בני משפחה נוספים למשמע חריקת גלגלי הרכב. בשלב זה, כך על-פי כתב האישום, עורר 1 הוציא את אקדחו מחוץ לחלון הרכב, וירה באמצעותו מספר יריות לכיוון המתלון אשר עמד במרחק קצר ממנו. באותה העת, הוציא עורר 2 את אקדחו מחוץ לחלון הרכב גם כן, וירה באמצעותו מספר יריות באוויר.

כתוצאה מהירי, אחד מן הקליעים חדר לבית החזה של המתלון, ורכב של אחד מבני המשפחה ניזוק (להלן: הרכב הנוסף). המתלון נפל בסמוך למקום פגיעתו, והסתתר מאחורי רכב שחנה באזור, תוך שהוא מחזיק את חזהו. אף שני בני משפחה אחרים של המתלון הסתתרו מאחורי רכב על מנת שלא להיפגע מהירי. לאחר סיום הירי, החל עורר 1, שלצדו עורר 2, בנסיעה מהירה עם הרכב, עד אשר נעלם מן הכביש.

על-פי המפורט בכתב האישום, בשלב מסוים במהלך הירי הזדמן למקום עם רכבו נאיף אבו סיאם (להלן: נאיף), ובמהלך מנוסת העוררים מן המקום הוכנס המתלון על-ידי נאיף ובני משפחה נוספים של המתלון, לרכבו של נאיף, על מנת לפנותו לקבלת טיפול רפואי. בבית החולים אליו פונה, נמצא פצע כניסה של קליע מתחת לעצם הבריח של המתלון, שגרם לשבר בצלע של המתלון ולרסיסים מרובים בדופן בית החזה. במסגרת הטיפול הרפואי הוחלט להותיר את הקליע בגופו של המתלון.

3. יוער, כי בהודעתו במשטרה מסר תחילה המתלון שמו של אדם נוסף, בעלה של אחות העורר 2, אשר נטען כי ישב בספסל האחורי ברכב (להלן: זכריה). אולם לבסוף, בהתבסס על הודעות מאוחרות של המתלון לפיהן לא בטוח כי זכריה אכן נכח ברכב; כמו גם מראיות סותרות - הוחלט שלא להעמיד את זכריה לדין בשל חוסר ראיות.

4. בד בבד עם הגשת כתב האישום, ביקשה המשיבה להורות על מעצרם של העוררים עד תום ההליכים המשפטיים נגדם. בתמצית שבתמצית, העוררים הכחישו כל קשר למעשים המיוחסים להם; טענו לסתירות ולפגמים בהודעות העדים ובהודעות המתלון עצמו; ולפגמים בשחזורם שבוצעו על-ידי העדים השונים, במקום האירוע.

ביתר פירוט, לטענת העוררים, בעת האירוע היה עורר 1 יחד עם אדם אחר (להלן: עסאם) בתחנת הדלק 'תפוז' ברהט, ובשלב מסוים קיבל שיחת טלפון והודיעו לו שיש קטטה - לכן נסעו הוא ועסאם לכיוון הבית. בדרכם, כך נטען, נקלעו למארב אבנים בסמוך לבית. ביחס לעורר 2 נטען, כי נכח עם אחותו בביתה במועד האירוע (להלן: האחות) וכן טען לתימוכין לגרסתו זו המצויים בסרטונים שצילמה האחות. בסרטון אחד, שצולם בשעה 17:05 ביום האירוע, מתועדת, כך נטען, ביתו של עורר 2 משחקת עם ביתה של אחותו; וכן בסרטון נוסף שצילמה, מתועד זכריה בביתם, בשעות הרלבנטיות לאירוע. הוטעם, כי אחות עורר 2, מסרה כי זכריה כמו גם עורר 2 נכחו במועד זה בביתה - ומשהמשטרה מצאה את עדותה מהימנה מספיק למען שחרורו של זכריה, הרי שיש גם להסיק כי יש תוקף לעדותה גם ביחס למקום הימצאו של עורר 2.

5. בית משפט קמא, לאחר שמיעת טענות באי-כוח הצדדים, קבע בהחלטה מפורטת ומנומקת מיום 28.12.2023, קיומה של תשתית ראייתית מספקת למעצרם של העוררים. תחילה, סקר את דוחות הפעולה של השוטרים השונים; את תיעוד מצלמות בית החולים מיום פינוי המתלון; וכן את תיעוד מצלמות תחנת דלק 'תפוז' ברהט מיום האירוע. זאת ועוד, נסקרו שלוש הודעות המתלון; הודעות העדים הרלבנטיים; ותיעוד הרכב הנוסף שעליו סימני ירי. בנוסף, נסקרו שחזורם ממקום האירוע שבוצעו על-ידי עדים שונים; וכן העימותים בין המתלון לעוררים.

מצירוף כל האמור עלה, כי להודעות המתלונן נמצאו תימוכין בהודעות העדים וכן בעימותים. שכן, העדים האמורים נכחו בזירה במועד האירוע, ויש להם היכרות מוקדמת וטובה עם העוררים. עוד נקבע, כי לא נמצאו סתירות מהותיות בהודעות העדים או המתלונן, לבטח לא כאלו המקעקעות את גרסאותיהם ביחס לאופן התרחשות האירוע כמתואר בכתב האישום. בתוך כך נקבע, כי השגות העוררים נגד מהימנות ואמינות המתלונן והעדים, מקומן להתלבן בהליך העיקרי ולא בשלב בחינת קיומן של ראיות לכאורה. וזאת בפרט, משעה שכאמור, לא נמצאו סתירות גלויות על פניהם של דברים. הודגש, כי האמור מתחדד בשים לב לשינוי המהותי דווקא בגרסתו של עורר 1, שבהודעתו הראשונה הרחיק עצמו מן האירוע לחלוטין וכן מכל היכרות מוקדמת עם המתלונן, ורק בעימות בחר למסור גרסה חדשה לפיה מכיר את המתלונן והבחין בו מחזיק אקדח ויורה לעברו.

ביחס למעורבות של זכריה, נקבע כי אין בכך ששוחרר ממעצר בשל חוסר ראיות כדי לכרסם בראיות לחובת העוררים - שכן זכריה תועד מצולם בסרטון על-ידי האחות (רעייתו, כאמור), בשעה 17:08, ולא טען לכך שעורר 2 נכח במקום הגם שנשאל מפורשות מי נכח עמו במועד זה. כך, שמלבד אמירת האחות, שלא נמצאו לה תימוכין, לפיה היה עורר 2 בביתה - אין תימוכין נוספים לאלבי הנטען; למול עדויות חזקות המלמדות אחרת. זאת ועוד, כאמור, גם המתלונן בהודעתו מסר כי אינו בטוח בדבר זהותו של זכריה.

6. בהמשך לאמור, ומשלא הייתה מחלוקת בדבר קיומה של עילת מעצר, בחן בית משפט קמא את קיומן של חלופות מעצר, ונקבע כי במקרה זה, אף חלופה לא תיסקון. זאת, בשים לב לאופי העבירות; לסיכון שבביצוען; לכך שטיב הסכסוך בין המשפחות לא ברור ושכלי הנשק לא אותרו - כך שקיים סיכוי לשחזור עבירות דומות. כל האמור, עומד בעינו, כך נקבע, גם לאחר שנלקחו בחשבון גילם הצעיר של העוררים ועברם הפלילי הנקי, למעט עבירה שהתיישנה בעניינו של עורר 1.

7. על החלטה זו הוגש הערר שלפניי. במסגרתו, טענו העוררים נגד קביעת בית משפט קמא בדבר קיומה של תשתית ראייתית, וכן לכך שיש מקום להפנותם לשירות המבחן לצורך הכנת תסקיר מעצר בעניינם, משחומרת העבירות אינה חזות הכל, ובשים לב לעברם הפלילי ולגילם (ובתוך כך הפנו, למשל, לבש"פ 6471/22 אבו רביעה נ' מדינת ישראל (26.10.2022)).

בכל הנוגע לתשתית הראייתית, חזרו העוררים על טענותיהם כפי שהועלו בהליך קמא. ובפרט, נטען כי שגה בית משפט קמא עת קבע כי גרסת עורר 1 מתפתחת ומשתנה. שכן, האחרון טען כבר מהודעתו הראשונה לכך שנקלע לחסימת אבנים על הכביש. קרי - שנכח במקום האירוע אך ברח עת החל המארב. וכן נטען, כי שגה בית משפט קמא משלא בחן את טענת האליבי של עורר 2. זאת ועוד, נטען לסתירות וקשיים בהודעות המתלונן, העדים, וכן בשחזורים - וביניהם, למשל, כי כל עד מסר מיקום אחר שבו לכאורה נפל המתלונן בעת האירוע. כמו כן, שבו וחזרו על הטענה כי יש ללמוד משחרורו של זכריה, כי יש לשחרר גם את עורר 2. לבסוף הודגש, בין טענות נוספות, כי אין בנמצא שרידי ירי, כי לא אותרו נשקים, וכי לא בוצעו מחקרי תקשורת שהיה בהם כדי לתמוך בגרסת העוררים.

8. בדיון שנערך לפניי ביום 17.01.2024, שבו העוררים, בעיקרם של דברים, על טענותיהם שבכתב. המשיבה, מן העבר השני, סמכה ידיה על החלטת בית משפט קמא, ועמדה על כך שהודעות העדים, כמו גם תיעוד מצלמות האבטחה תומכות בציר הזמנים וכן בגרסת המתלונן; וכי ישנם עדי ראייה, המכירים אף את העוררים, שקושרים בינם לבין המעשים המיוחסים להם. עוד הוסף, כי גרסאותיו של עורר 1 ביחס למקום הימצאו כמו גם לנסיבות האירוע השתנו עם התקדמות החקירה; וכי ישנן עדויות הקושרות בין עורר 2 למעשים המיוחסים לו, באופן שלא מותר ספק ביחס למעורבותו והימצאו באירוע. האמור מתחדד, בשים לב לכך שהאליבי לו טען עורר 2 לא הוכח, בשים לב לעדויות השונות כמו גם לסרטונים שהציגה אחותו, שאינם מבססים את טענתו.

דיון והכרעה

9. לאחר שקילת טענות הצדדים בערר, בכתובים ובעל פה, לצד עיון בחומרי החקירה שהובאו לפניי, הגעתי למסקנה כי דינו להידחות.

10. כידוע, מעצרו של נאשם עד לתום ההליכים המשפטיים מותנה בהוכחת קיומן של "ראיות לכאורה להוכחת האשמה", בהתאם להוראת סעיף 21(ב) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996. לשם כך, על בית המשפט לבחון אם ישנו סיכוי סביר כי בראיות הלכאוריות המצויות בחומר החקירה יהיה כדי להביא להרשעת הנאשם בבוא העת. יחד עם זאת, אין בית המשפט נדרש לבחון, בשלב זה, את מהימנות הראיות המוצגות לפניו או את משקלן המדויק (בש"פ 9052/23 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (08.01.2024)). ודוק:

"ראיות לכאורה, הריהן ראיות גולמיות, שלאחר מעברן בכור המצרף של ההליך העיקרי, עשויה להיקבע על בסיסן אשמה [...] על כן, בשלב ההכרעה בבקשת המעצר, כשבוחן בית המשפט את שאלת קיומן של ראיות לכאורה - הבחינה אינה נעשית בהתאם לרף ההוכחה הנדרש בתיק הפלילי העיקרי; חלף זאת, הבחינה היא אם מכלול הראיות מלמד על פוטנציאל ראייתי להרשעת הנאשם, אם לאו" (בש"פ 8488/23 שאלאלפה נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (19.12.2023)).

11. עיון בחומרים השונים כמו גם בהחלטתו המפורטת שנתן בית משפט קמא, מלמד כיבית המשפט המחוזי בחן באופן מעמיק את חומר החקירה אשר הונח לפניו כמו גם את הטענות בדבר סתירות המצויות בו; ניתח היטב את גרסאות העדים, והגיע, בדיון, לכלל מסקנה כי לא נפל פגם מהותי במהימנות הראיות בשלב זה.

במקרה זה, מדובר במארג ראייתי מגוון, אשר מבוסס, בין היתר, על הודעות עדי ראייה הקושרות בין העוררים למעשים המיוחסים להם; על עדויות מתלונן, שאינן משקפות סתירות מהותיות על-פניהן. זאת ועוד, בגרסת עורר 1, חרף הטענות שהועלו על-ידי העוררים, מתעוררים קשיים. כך למשל, טען תחילה כי לא הכיר את המתלונן, ורק בעימות בחר למסור גרסה חדשה לפיה מכיר את המתלונן וכי במועד האירוע הבחין בו מחזיק באקדח ויורה לעברו. ביחס לגרסת עורר 2, לפיה נכח בבית אחותו במועד האירוע - הרי שזו לא נתמכה בממצאים נוספים, למעט הודעות האחות עצמה, אף לא בהודעתו של זכריה שנטען על-ידי עורר 2 כי נכחו שם יחד. אין חולק, כי מקום שבו עדים המכירים מבעוד מועד את עורר זה, וזיהו אותו מבצע את המיוחס לו בכתב האישום - הרי שאין בגרסת האליבי שהועלתה, ולא הוכחה, כדי לפגום בעוצמת המסד הראייתי, ברמה הנדרשת לשלב זה. זאת ועוד, ראוי להזכיר כי חרף הטענות לעניין היעדר הממצאים הפורנזיים בזירת האירוע, הרי שעל הרכב הנוסף נמצאו שרידי ירי - כמו גם בגופו של המתלונן עצמו. די בכל האמור, כדי לקיים את הרמה הראייתית הנדרשת לשלב זה, ולפיכך איני מוצא בסתירות השונות להן טענו העוררים, כדי להוות "סתירות מהותיות" בעלות נפקות לעת הזו (בש"פ 8033/23 עוודאללה נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (23.11.2023)).

כל האמור מתחדד בשים לב לכך שמקומן של הטענות השונות הנוגעות למהימנות ועדי הראייה, להתברר במסגרת ההליך העיקרי כי מקומן של הטענות השונות הנוגעות למהימנות המתלונן ועדי הראייה, להתברר במסגרת ההליך העיקרי. זאת, ודאי מקום בו המסד הראייתי הלכאורי בענייננו אינו נסמך אך על עדות יחידה, אלא כאמור בראיות שונות ומגוונות 'המתחברות' זו לזו (ראו למשל: בש"פ 8175/23 תורכ נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (14.12.2023)).

12. אף לא מצאתי להתערב בקביעת בית משפט קמא אשר מצא שלא להפנות את העוררים לשירות המבחן, משחלופת מעצר בעניינם של העוררים לא תיסכון. כידוע, נקבע מלפנים כי תסקיר מעצר לא מוכר כזכות המוקנית לנאשם, ובית המשפט אינו חייב בכל עניין ועניין לפנות אל שירות המבחן (שם, בפסקה 11). בית משפט קמא שקל את הטענות של העוררים ביחס להפנייתם לשירות המבחן, אך מצא כי ישנם שיקולים כבדי משקל, כדוגמת הסכסוך בין המשפחות שטיבו אינו ברור, וכן אופי וחומרת המעשים - אשר מצדיקים הותרתם מאחורי סורג ובריא.

13. סוף דבר: הערר נדחה.

ניתנה היום, י"ח בשבט התשפ"ד (28.1.2024).

שׁוֹפֵט
